

Oponentský posudek na rigorózní práci **Mgr. Jany Lněničkové**
Proměny románové hrdinky od romantismu k modernismu:

María, Lucía Jerez, Ídolos rotos, El hombre de hierro

(Transformations of the novel heroine from Romanticism by Modernism:

María, Lucía Jerez, Ídolos rotos, El hombre de hierro)

120 str.

Rigorózní zkouška 19. 4. 2011

Jana Lněničková předkládá rozšířenou a prohloubenou verzi diplomové práce (vedoucí Doc. PhDr. Hedvika Vydrová), kterou úspěšně obhájila v květnu loňského roku. Základní téma – proměny románové hrdinky v hispanoamerické literatuře mezi romantismem a modernismem – zůstalo zachováno, ale autorka rozšířila výběr textů o další román (*El hombre de hierro*) a tím také o některé nové perspektivy komparace.

Zvolené téma nabízí různé možnosti, jak je uchopit. Jana Lněničková se rozhodla pro „klasický“ postup: po úvodní stručné kapitole, v níž vymezuje hlavní rysy hispanoamerického romantismu a modernismu, věnuje následující kapitoly každému ze čtyř zvolených románů, a to v zásadě v podobném sledu zkoumaných otázek (autor a jeho tvorba, literární kontext, konkrétní dílo, příběh a postavy, ženské postavy). Avšak při pozornějším pohledu již jen na obsah práce vyvstanou jemné, ale významné nuance v pojetí každé z kapitol, které dokládají promyšlenou koncepci autorčina postupu. Tak např. u prvního z pojednávaných děl, románu *María* Kolumbijce Jorge Isaacse, je místo životu a dílu autora věnována pozornost literárním vzorům. V každé z dalších kapitol se pak schéma z první kapitoly nutně rozšiřuje – jednak o komparaci s předchozím dílem (předchozími díly), jednak o nové aspekty. Nepřekvapí potom, že nejstrukturovanější jsou kapitoly věnované posledním dvěma románům, což je o to zajímavější, že jejich tvůrci – Venezuelci Manuel Díaz Rodríguez a Rufino Blanco Fombona – utvářeli tutéž národní literaturu v přibližně stejné době.

V rozboru Isaacsova románu autorka práce dobře postihuje podstatné rysy – obecně romantického pojetí příběhu i postav (osudovost, idyličnost, cudná erotičnost, role přírody, symbolika květin), ale také jeho specificky hispanoamerické rysy (tíhnutí k žánrovému obrázku). Zajímavý je rozbor jistého paralelismu v osudech hlavních a vedlejších postav a zejména poukaz na nesoulad mezi titulem díla a skutečným protagonistou, kterým je Mariín mužský protějšek Efraín. V této pasáži si autorka vytváří dobré předpoklady pro analýzy ženských a mužských postav v dalších románech. Zaujal mě také odkaz na dvě české prózy – Máchovu *Márinku* a Němcové *Babičku*. Jde jen o letmo načrtnutou komparaci, ale otevírá cestu k případnému následnému zkoumání.

V dalším z rozebíraných děl – v románu *Lucía Jerezová* Kubánce José Martího – autorka dobře postihuje posun k jinému konceptu románového příběhu i jeho postav. Zde se již setkáváme s jedním z příznačných tematických nosníků modernistické výpravné prózy – postavou mladého hispanoamerického intelektuála a příběhem jeho formování. Zamýšleným protagonistou románu je Juan Jerez, nicméně skutečným hybatelem příběhu je jeho sestřenka a snoubenka Lucía (která nakonec dala románu název) a právě jí věnuje Jana Lněničková zaslouženou pozornost. Výstižné jsou její postřehy o kolísání mezi romantickou a modernistickou estetikou (cudná erotika na jedné straně a patologická vášeň a žárlivost na druhé, protiklad města a venkova, přírody a umělosti).

Nejdůkladnější analýzu postav a jejich role v příběhu a utváření smyslu celého díla přinášejí poslední dvě kapitoly. V rozboru románu *Rozbité idoly* Manuela Díaze Rodrígueza Jana Lněničková postihuje posun v pojetí hlavní mužské postavy i tří ženských postav, do nichž se vtělují nové náměty: kontrast mezi Evropou a Hispánskou Amerikou, téma kreolské společnosti, role umění a umělce. Zaslouženou pozornost věnuje proměnám narativního

diskursu a výrazových prostředků, v nichž se vyjevuje pohyb od romantismu přes modernismus k realismu a naturalismu. Přesvědčivá je analýza tří ženských hrdinek, zejména Teresy Faríasové. Tato „femme fatale“, typ ženské postavy, který znali už romantikové, v románu, jak autorka práce ukazuje, dostává některé nové rysy, ať už obecně vlastní modernistické estetice (propojení zbožnosti a smyslnosti, posvátného a světského), nebo příznačné právě pro tohoto venezuelského autora (nový model kreolského „krásna“ – vlastního ženě nebo uměleckému dílu – a jeho znehodnocení tehdejší „nedospělou“ kreolskou společností).

Poslední ze srovnávaných románů – *Duše podniku* (El hombre de hierro) – otevírá nové interpretační možnosti. Autorce práce se podařilo postihnout jeho odlišnost v několika rovinách. Klade důraz nejen na pojetí postav, ale také na spisovatelovo zřetelné úsilí o postižení venezuelské společnosti na prahu dvacátého století. Vedle analýzy ženských postav přináší také zajímavý rozbor hlavní mužské postavy, hodného, ale slabého a pasivního Crispína Luze, který by mohl být vnímán v širším dobovém kontextu evropských literatur (Baroja, Unamuno). Přínosné jsou také pasáže věnované dvěma místům, na nichž se děj románu odehrává: Caracasu a lázeňskému městečku Macuto, tím spíše, že obě se vyskytují i v předchozím románu, avšak v jiném pojetí a s jinou funkcí. Obecně lze říci, že komparační perspektiva, s níž autorka nahlíží oba venezuelské romány, je podnětná a mohla by se stát východiskem k nějaké další studii. Také snaha postihnout specifičnost tohoto díla v širších souvislostech vývoje venezuelské (hispanoamerické) literatury na přelomu 19. a 20. století (kostumbrismus, modernismus, naturalismus) a jejího vztahu k evropským modelům (*Paní Bovaryová*) je cenná.

Práce Jany Lněničkové je přehledně a přesvědčivě strukturována a psána kultivovanou češtinou.

Plně odpovídá požadavkům kladeným na rigorózní práce a doporučuji ji k obhajobě.

Praha 1. 4. 2011

Doc. PhDr. Hedvika Vydrová